

ผลสัมฤทธิ์การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานของเทศบาลตำบลบะยาว
อำเภอวังสามหมอ จังหวัดอุดรธานี

Achievement of People Participation in the Administration of Bayao
Subdistrict Municipality Wang Sam Mo District Udon Thani Province

สุรศักดิ์ อุดมศิลป์¹ และ ชาญเดช เจริญวิริยะกุล²

Surasak Udomsilp¹ and Chandej Charoenwiryakul²

^{1,2}มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

^{1,2}Suan Sunandha Rajabhat University, Thailand

E-mail: noppawan.jdar@gmail.com¹

Received: 2021-11-22; Revised: 2021-12-25; Accepted: 2021-12-26

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารของเทศบาลตำบลบะยาว อำเภอวังสามหมอ จังหวัดอุดรธานี 2) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพที่แตกต่างกัน 3) เพื่อเสนอแนะทางกระบวนการมีส่วนร่วมในการบริหารเทศบาลตำบลบะยาว อำเภอวังสามหมอ จังหวัดอุดรธานี ประชากรที่ใช้ในการศึกษาในครั้งนี้คือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเทศบาลตำบลบะยาว อำเภอวังสามหมอ จังหวัดอุดรธานี จำนวน 381 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิจัย คือ สถิติพรรณนา การทดสอบค่า t และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว

ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลสัมฤทธิ์การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารของเทศบาลตำบลบะยาว อำเภอวังสามหมอ จังหวัดอุดรธานี โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า การมีส่วนร่วมในการติดตามข้อมูลข่าวสาร อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ การมีส่วนร่วมในการวางแผนการพัฒนา การมีส่วนร่วมในการบริหารงาน และการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการบริหารงาน อยู่ในระดับมาก 2) ประชาชนโดยรวมและรายด้าน จำแนกตามเพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา และอาชีพที่แตกต่างกัน พบว่าผลสัมฤทธิ์การมีส่วนร่วมในการบริหารงานของเทศบาลตำบลบะยาว อำเภอวังสามหมอ จังหวัดอุดรธานีไม่แตกต่างกัน ซึ่งสามารถนำผลการวิจัยมาใช้ในการปรับปรุงระบบการบริหารงานและการพัฒนางานของเทศบาลให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น 3) การมีส่วนร่วมในการบริหารงานทั้ง 4 ข้อ เปรียบเทียบตามเพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา และอาชีพที่แตกต่างกันนั้นค่า Sig ที่ได้มากกว่า 0.05 การติดตามข้อมูลข่าวสาร การวางแผนการพัฒนา การบริหารงาน และการตรวจสอบการบริหารงาน ไม่แตกต่างกัน ($p > .05$)

คำสำคัญ: ผลสัมฤทธิ์, การมีส่วนร่วมของประชาชน, การบริหารงาน

Abstract

The objectives of this research were 1) to study the achievement of people's participation in the administration of the Bayao Subdistrict Municipality, Wang Sam Mo District, Udon Thani Province. 2) to compare the achievement of the involvement of the people with gender, age, educational level. 3) to propose guidelines for participation in the administration of Bayao Sub-District Municipality, Wang Sam Mo District, Udon Thani Province. The population in this study was 381 people living in Bayao Subdistrict Municipality in Wang Sam Mo District, Udon Thani Province. The instrument was a questionnaire. The statistics were descriptive, t-test, and one-way analysis of variance.

The results showed that: 1) the achievement of people's participation in the administration of Bayao Subdistrict Municipality, Wang Sam Mo District Udon Thani Province as a whole was at a high level, and when considering each aspect, it found that participation. In information tracking at a high level followed by participation in development planning. The participation in the administration and participation in the administrative audit was at a high level. 2) The people and each aspect classified by sex, age, status, educational level, and occupation differed. The participation in the administration of Bayao Sub-district Municipality, Wang Sam Mo District, Udon Thani Province was no different. Which can use the research results to improve the administration system and the municipality's development to be more efficient and practical 3) Participation in the administration of all four items by gender, age, status, education level, and different occupations, the Sig value is more significant than 0.05. Development planning Administration and administrative audits are no different. ($p > .05$).

Keywords: Achievement, Public Participation, Administration

บทนำ

นับตั้งแต่ปี พ.ศ.2475 ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญในการเปลี่ยนแปลงการปกครองของประเทศไทยจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาเป็นการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ที่ให้สิทธิเสรีภาพแก่ประชาชนในการมีส่วนร่วมในการบริหารประเทศภายใต้กฎหมายสำคัญสูงสุด ที่เรียกว่ารัฐธรรมนูญ และในระบอบประชาธิปไตยที่สมบูรณ์นั้นการกระจายอำนาจจากส่วนกลาง ให้ประชาชนในท้องถิ่นต่าง ๆ ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารท้องถิ่นของตนเองนั้นนับว่าเป็นเรื่องจำเป็นและมีความสำคัญเป็นอย่างมากต่อพื้นฐานในการปกครองระบอบประชาธิปไตย ซึ่งกระแสการกระจายอำนาจให้แก่ท้องถิ่นได้รับการตอบรับอย่างรวดเร็ว โดยผลักดันให้รัฐบาลต้องกระจายอำนาจให้แก่ท้องถิ่น จึงเกิดองค์การบริหารส่วนตำบลซึ่งเป็นหน่วยงานบริหารราชการส่วนท้องถิ่นตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 การออกกฎหมายรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540 ที่ส่งเสริมให้ท้องถิ่นมีอิสระมากยิ่งขึ้น การออกพระราชบัญญัติกำหนดแผน

และขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 โดยส่งผลให้ประชาชนได้มีโอกาสปกครองตนเองในระดับท้องถิ่น และมุ่งเน้นให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้น (นิมิตร สุขแยง, 2549)

การมีส่วนร่วมของประชาชนถือเป็นหลักสากลที่ได้รับการยอมรับว่ามีความสำคัญและจำเป็นในสังคมประชาธิปไตย กฎหมายรัฐธรรมนูญซึ่งเป็นกติกาสถาบันสูงสุดของประเทศสะท้อนเจตนารมณ์ในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างชัดเจนรวมถึงการปฏิรูปการบริหารงานภาครัฐภายใต้แนวคิดการบริหารภาครัฐแบบมีส่วนร่วม (Participatory Governance) และแนวคิดธรรมาภิบาล (Good Governance) ตระหนักถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การมีส่วนร่วมของประชาชนถือเป็นหัวใจหรือเป็นองค์ประกอบที่ขาดไม่ได้ การปกครองท้องถิ่น คือการเปิดโอกาสให้ประชาชนปกครองตนเอง หรือกำหนดวิถีชีวิตและอนาคตของชุมชน โดยคนในชุมชน ดังนั้นการมีส่วนร่วมของประชาชนจึงเป็นความจำเป็น ดังเห็นได้ว่าการกำหนดให้ผู้บริหารท้องถิ่น และสมาชิกสภาท้องถิ่นต้องเป็นตัวแทนของประชาชนซึ่งมาจากการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานและตรวจสอบการทำงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยมีเป้าหมายในการทำงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนได้ตรงจุด แก้ปัญหาได้รวดเร็ว สร้างความโปร่งใส รวมทั้งเป็นวิธีการที่ช่วยเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน ความเป็นเจ้าของชุมชน และเสริมสร้างประชาธิปไตยท้องถิ่น (อรทัย ก๊กผล, 2552)

ดังนั้น การเกิดขึ้นอย่างรวดเร็วขององค์การบริหารส่วนตำบลเป็นเสมือนการกระจายอำนาจการปกครองของรัฐบาล ประกอบกับกระแสการเรียกร้องให้ประชาชนมีสิทธิเลือกรูปแบบการปกครองที่เหมาะสมกับท้องถิ่น มีงบประมาณและบุคลากรในการพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง ทั้งรูปแบบการพัฒนาการบริหาร การจัดการ ที่ต้องคำนึงถึงความต้องการของประชาชน การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารและการพัฒนาเพื่อตอบสนองความต้องการที่แท้จริงของคนในท้องถิ่น และแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้องเหมาะสมรวมทั้งสร้างจิตสำนึกให้ประชาชนในท้องถิ่นนั้น ๆ ได้เกิดความรักความผูกพันและสร้างความสนใจในปัญหาต่าง ๆ รวมทั้งตระหนักถึงแนวทางในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในท้องถิ่นตนเอง (นิมิตร สุขแยง, 2549)

จากที่กล่าวมาข้างต้นผู้วิจัยสนใจศึกษาผลสัมฤทธิ์การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานของเทศบาลตำบลบะยาว อำเภอวังสามหมอ จังหวัดอุดรธานี ซึ่งถือว่าเป็นหน่วยงานการปกครองส่วนท้องถิ่น และเป็นหน่วยงานที่ใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุดจึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งในการเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการเพื่อนำไปเป็นข้อมูลในการปรับปรุงวิธีการพัฒนาท้องถิ่นให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับผลสัมฤทธิ์การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานของเทศบาลตำบลบะยาว อำเภอวังสามหมอ จังหวัดอุดรธานี
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีเพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา และอาชีพที่แตกต่างกัน
3. เพื่อเสนอแนวทางกระบวนการมีส่วนร่วมในการบริหารเทศบาลตำบลบะยาว อำเภอวังสามหมอ จังหวัดอุดรธานี

สมมติฐานของการวิจัย

1. ประชาชนที่มีเพศแตกต่างกันมีส่วนร่วมในการบริหารของเทศบาลตำบลบะยาว อำเภอวังสามหมอ จังหวัดอุดรธานีแตกต่างกัน
2. ประชาชนที่มีอายุแตกต่างกันมีส่วนร่วมในการบริหารของเทศบาลตำบลบะยาว อำเภอวังสามหมอ จังหวัดอุดรธานีแตกต่างกัน
3. ประชาชนที่มีสถานภาพสมรสแตกต่างกันมีส่วนร่วมในการบริหารของเทศบาลตำบลบะยาว อำเภอวังสามหมอ จังหวัดอุดรธานีแตกต่างกัน
4. ประชาชนที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีส่วนร่วมในการบริหารของเทศบาลตำบลบะยาว อำเภอวังสามหมอ จังหวัดอุดรธานีแตกต่างกัน
5. ประชาชนที่มีอาชีพแตกต่างกันมีส่วนร่วมในการบริหารของเทศบาลตำบลบะยาว อำเภอวังสามหมอ จังหวัดอุดรธานีแตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษานี้เป็นการศึกษาเรื่องผลสัมฤทธิ์การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารของเทศบาลตำบลบะยาว อำเภอวังสามหมอ จังหวัดอุดรธานี เป็นการศึกษาค้นคว้าเชิงสำรวจ (Survey Research) ประชากรในการศึกษานี้ ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลบะยาว อำเภอวังสามหมอ จังหวัดอุดรธานี จำนวน 8,038 คน (สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอ วังสามหมอ จังหวัดอุดรธานี, 2561) กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเทศบาลตำบลบะยาว อำเภอวังสามหมอ จังหวัดอุดรธานี ที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปี ขึ้นไปได้จำนวน 381 คน โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากสูตรคำนวณของ Yamane (1967) เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้คือแบบสอบถาม นำแบบสอบถามไปให้ประชาชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างที่อยู่ในเทศบาลตำบลบะยาว อำเภอวังสามหมอ จังหวัดอุดรธานี และเก็บรวบรวมแบบสอบถามเมื่อเก็บรวบรวมแบบสอบถามมาแล้ว จึงดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล โดยการนำไปประมวลผลใช้การคำนวณด้วยคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์ สถิติที่ใช้ในการวิจัย คือ สถิติพรรณนาการทดสอบค่า t และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว

ทบทวนวรรณกรรม

ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชน

ประพนธ์พงศ์ ชินพงษ์ (2551) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมไว้ว่า การมีส่วนร่วมเป็นผลมาจากการเห็นพ้องต้องกันในเรื่องของความต้องการและทิศทางการเปลี่ยนแปลง การเห็นพ้องต้องกันนั้นจะมีมากพอจนเกิดความคิดริเริ่มโครงการเพื่อการปฏิบัติการ กล่าวคือ ต้องเป็นการเห็นพ้องต้องกันของคนส่วนใหญ่ที่จะเข้าร่วม ปฏิบัติการนั้น และเหตุผลที่คนมาร่วมปฏิบัติการได้จะต้องตระหนักว่าการปฏิบัติการ ทั้งหมดโดยกลุ่มหรือในนามของกลุ่มหรือกระทำการผ่านองค์กร ดังนั้นองค์กรจะต้อง เป็นเสมือนตัวที่ทำให้การปฏิบัติการบรรลุถึงความเปลี่ยนแปลงที่ต้องการ

ปรีดา เจษฎาวรางกุล (2550) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การมีส่วนร่วมเป็นกระบวนการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินงานพัฒนาาร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ แก้ปัญหาของตนเองเน้นการมีส่วนร่วม

เกี่ยวข้องอย่างแข็งขันกับประชาชนใช้ความคิดสร้างสรรค์และความชำนาญของประชาชนแก่ใจร่วมกับการใช้วิทยาการที่เหมาะสมและสนับสนุน ติดตามการปฏิบัติงานขององค์กรและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง

พรณี กิจเจริญทรัพย์ดี (2550) กล่าวถึงการมีส่วนร่วมว่าเป็นเรื่องที่บุคคล และกลุ่มคน เห็นพ้องต้องกันในเรื่องความต้องการ และการเปลี่ยนแปลงที่ต้องการ ซึ่งส่งผลกระทบต่อตนเองและส่วนรวม ซึ่งแสดงออกในรูปแบบการตัดสินใจในการกำหนดวิถีชีวิตของคนอย่างเป็นตัวของตัวเอง

สรุป การมีส่วนร่วมของประชาชน คือ การที่ประชาชนได้รับโอกาสและได้ใช้โอกาสในลักษณะการทำงานร่วมกัน มีความต้องการร่วมกัน ทั้งทางด้าน การตัดสินใจ การดำเนินกิจกรรมการร่วมกันรับผลประโยชน์ และการติดตามประเมินผล เพื่อให้เกิดการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงในทิศทางที่ต้องการ ซึ่งการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นสิ่งสำคัญที่เป็นการขับเคลื่อนการพัฒนาชุมชนให้ดำเนินงานตามแผนหรือโครงการที่กำหนดไว้

องค์ประกอบของการมีส่วนร่วม

หลักการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนหมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนและผู้ที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนของสังคมได้เข้ามามีส่วนร่วมกับภาครัฐ ซึ่งสามารถจะแบ่งระดับของการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนออกเป็น 5 ระดับ ดังนี้ (การบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม, 2553)

1. การให้ข้อมูลข่าวสาร (Inform) เป็นการให้ข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชนเกี่ยวกับกิจกรรมต่าง ๆ ของหน่วยงานภาครัฐ เป็นระดับการมีส่วนร่วมที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมน้อยที่สุด แต่ถือว่าเป็นขั้นพื้นฐานของการมีส่วนร่วมและมีความสำคัญมาก โดยหน่วยงานภาครัฐมีหน้าที่ในการนำเสนอข้อมูลที่แท้จริง ถูกต้อง ทันสมัย และประชาชนสามารถเข้าถึงได้ ซึ่งเป็นสิทธิพื้นฐานของประชาชนในการได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับภาระงานของภาครัฐ โดยรูปแบบการมีส่วนร่วมในระดับนี้อยู่ในลักษณะการให้ข้อมูลทางเดียวจากภาครัฐสู่ประชาชน

2. การรับฟังความคิดเห็น (Consult) เป็นการมีส่วนร่วมของประชาชนในการให้ข้อมูล ข้อเท็จจริง และแสดงความคิดเห็น รวมทั้งข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินการ/การปฏิบัติงานของหน่วยงานของรัฐอย่างอิสระและเป็นระบบ โดยหน่วยงานภาครัฐจัดให้มีกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน ทั้งเป็นทางการและไม่เป็นทางการ และนำข้อเสนอแนะ ความคิดเห็น และประเด็นที่ประชาชนเป็นห่วงไปเป็นแนวทางในการปรับปรุงนโยบาย หรือพัฒนาวิธีการปฏิบัติงานในหน่วยงาน และประกอบการตัดสินใจ โดยรูปแบบการมีส่วนร่วมในระดับนี้ทำได้โดยการสำรวจความคิดเห็น การจัดเวทีสาธารณะ การเสวนากลุ่ม เป็นต้น

3. การเกี่ยวข้อง (Involve) เป็นลักษณะที่ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมหรือเกี่ยวข้องในกระบวนการวางแผนและตัดสินใจ ซึ่งมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและข้อมูลระหว่างรัฐกับประชาชนอย่างจริงจัง และมีจุดมุ่งหมายชัดเจน โดยประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย การวางแผนงานโครงการ และวิธีการปฏิบัติงาน ซึ่งหน่วยงานภาครัฐ มีหน้าที่จัดระบบอำนวยความสะดวกและยอมรับการเสนอแนะ และมีการตัดสินใจร่วมกับภาคประชาชน การมีส่วนร่วมระดับนี้อาจดำเนินการในรูปแบบกรรมการที่มีตัวแทนภาคประชาชนเข้าร่วม

4. ความร่วมมือ (Collaboration) เป็นการให้ความสำคัญกับบทบาทของประชาชนในระดับสูง โดยมีเป้าหมายสำคัญอยู่ที่การเป็นหุ้นส่วนกับประชาชนในทุกขั้นตอนของการตัดสินใจ ตั้งแต่การระบุปัญหา พัฒนาทางเลือก และแนวทางแก้ไข รวมทั้งการเป็นภาคีในการดำเนินกิจกรรมของหน่วยงานภาครัฐ ดังนั้นการมีส่วนร่วม

ร่วมในระดับนี้ คือ การที่ภาครัฐสัญญากับประชาชนและกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการดำเนินงานร่วมกัน และนำแนวคิดใหม่ ๆ หรือข้อเสนอแนะของประชาชนมาเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการตัดสินใจให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ ซึ่งความคิดเห็นของประชาชนจะสะท้อนออกมาจากผลของการตัดสินใจที่ค่อนข้างสูง โดยรูปแบบการมีส่วนร่วมในขั้นนี้ เช่น คณะกรรมการร่วมภาครัฐและเอกชน คณะที่ปรึกษาภาคประชาชน เป็นต้น

5. การเสริมอำนาจแก่ประชาชน (Empower) เป็นระดับการมีส่วนร่วมที่ประชาชนมีบทบาทในระดับสูงสุด โดยเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีบทบาทในการเป็นผู้ตัดสินใจ ซึ่งผลการตัดสินใจมีผลผูกพันให้หน่วยงานภาครัฐจะต้องดำเนินการตามการตัดสินใจของประชาชน การมีส่วนร่วมของประชาชนในระดับสูงสุดนี้ เน้นให้ประชาชนมีบทบาทในการบริหารจัดการโดยเป็นผู้ดำเนินการกิจ และภาครัฐมีหน้าที่ในการส่งเสริมสนับสนุนเท่านั้น ประโยชน์ของการตัดสินใจในขั้นนี้ คือ การสร้างการเรียนรู้ ความเข้าใจและความรู้สึกเป็นเจ้าของร่วมกัน รูปแบบการมีส่วนร่วมในขั้นนี้ เช่น การลงประชามติเพื่อพิจารณาว่าควรมีการจัดตั้งโรงงานอุตสาหกรรมในพื้นที่ของชุมชนหรือไม่ เป็นต้น

รูปแบบของการมีส่วนร่วมของประชาชน

ธนวัฒน์ คากีลานนท์ (2550) ได้อธิบายและวิเคราะห์รูปแบบการมีส่วนร่วมโดยสามารถแบ่งออกเป็น 4 รูปแบบ คือ

1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision Making) ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน คือ ริเริ่มตัดสินใจ ดำเนินการตัดสินใจ และตัดสินใจลงมือปฏิบัติการ
2. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ (Implementation) ประกอบไปด้วยการสนับสนุนทางด้านทรัพยากร การเข้าร่วมในการบริหาร และการประสานขอความร่วมมือ
3. การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ (Benefits) ทางด้านต่าง ๆ ประกอบไปด้วยผลประโยชน์ทางด้านวัสดุ ผลประโยชน์ทางสังคมและผลประโยชน์ส่วนบุคคล
4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation) เกี่ยวกับการควบคุมและการตรวจสอบการดำเนินงานทั้งหมด และเป็นการแสดงถึงการปรับตัวในการมีส่วนร่วมต่อไป

ขั้นตอนของการมีส่วนร่วมของประชาชน

มณฑล จันท์แจ่มใส (2551) กล่าวการมีส่วนร่วมว่า การมีส่วนร่วมจะต้องมีขึ้น โดยตลอด ตั้งแต่ขั้นการร่วมวางแผนโครงการ การเสียสละกำลังแรงงาน วัสดุกำลังเงินหรือทรัพยากรใดที่มีอยู่

ประชุม สุวดีดี (2551) กล่าวถึงเงื่อนไข ฐานของการมีส่วนร่วมในการพัฒนาภาคพื้นฐานของประชาชน 4 ประการ คือ

1. ประชาชนต้องมีความสามารถที่จะมีส่วนร่วม กล่าวคือ ประชาชนจะต้องมีศักยภาพที่จะเข้าร่วมในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ เช่น ประชาชนจะต้องมีความสามารถในการค้นหาความต้องการ วางแผน จัดการ บริการองค์กรและการใช้ทรัพยากรในที่สุด

2. ประชาชนจะต้องมีความพร้อมที่จะมีส่วนร่วม กล่าวคือ ประชาชนต้องมีสภาพทางเศรษฐกิจ วัฒนธรรมและกายภาพที่เปิดโอกาสให้เข้ามามีส่วนร่วม

สุธี วรประดิษฐ์ (2553) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนเกิดจากจิตใจที่ต้องการเข้าร่วมในกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่ง เพื่อให้เกิดผลต่อความต้องการของกลุ่มคนที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตทางสังคม ทั้งนี้ ในการที่จะ

ให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมอย่างแท้จริงนั้น การจัดกิจกรรมการมีส่วนร่วมต้องคำนึงถึงวิถีการดำเนินชีวิต ค่านิยม ประเพณี ทัศนคติของบุคคล เพื่อให้เกิดความสมัครใจเข้าร่วมกิจกรรม เพราะกลุ่มคนในชุมชนมีความแตกต่างกันในลักษณะส่วนบุคคล ลักษณะทางเศรษฐกิจและการได้รับข้อมูลข่าวสาร ทั้งนี้ การเข้ามามีส่วนร่วมของชุมชนโดยสรุปมีขั้นตอนทั้งสิ้น 5 ขั้นตอนคือ 1) การวิเคราะห์ สังเคราะห์ปัญหาของชุมชน 2) การวางแผนที่เหมาะสมและสอดคล้องกับวิถีชีวิต 3) การกำหนดกิจกรรม 4) การดำเนินกิจกรรม และ 5) การประเมินผลกิจกรรม ซึ่งเป็นขั้นตอนของการเข้ามามีส่วนร่วมที่ให้ความสำคัญโดยใช้ชุมชนเป็นศูนย์กลางโดยมีหน่วยงานภาครัฐคอยช่วยเหลือ ให้คำแนะนำหรืออำนวยความสะดวกเท่านั้น

สรุป จากแนวคิดข้างต้น การมีส่วนร่วมโดยเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ มีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ และรวมไปถึงการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชนและตนเอง ในการพัฒนาหรือดำเนินการกิจกรรมต่าง ๆ และมีส่วนร่วมในการประเมินผล

กรอบแนวคิดของการวิจัย

จากการสำรวจองค์ความรู้ทั้งทางด้านทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้ศึกษาสามารถกำหนดกรอบแนวคิดในการศึกษาค้นคว้า ได้ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

ผลการวิจัย

1. ประชาชนของในเทศบาลตำบลบะยาว อำเภอวังสามหมอ จังหวัดอุดรธานี เป็นเพศชาย (ร้อยละ 53.8) เพศหญิง (ร้อยละ 46.2) ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 26 – 35 ปี (ร้อยละ 56.1) สถานภาพสมรส พบว่าสมรสแล้ว (ร้อยละ 69.5) เป็นโสด (ร้อยละ 22.6) เป็นหม้าย หย่าร้าง (ร้อยละ 7.9) ระดับการศึกษาพบว่า จบระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพมากที่สุด (ร้อยละ 44.4) รองลงมาจบระดับมัธยมศึกษา (ร้อยละ 37.3) จบปริญญาตรีน้อยที่สุด (ร้อยละ 7.0) ในด้านอาชีพประชาชนมีเกษตรกรมากที่สุด (ร้อยละ 57.5) รองลงมา เป็นเอกชน/รัฐวิสาหกิจ (ร้อยละ 23.6) รับราชการน้อยสุด (ร้อยละ 18.9) ตามลำดับ

2. ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารของเทศบาลตำบลบะยาว อำเภอวังสามหมอ จังหวัดอุดรธานี โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.82$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า การมีส่วนร่วมในการติดตามข้อมูลข่าวสาร มีค่าเฉลี่ยสูงสุด อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.97$) รองลงมาคือ การมีส่วนร่วมในการวางแผนการพัฒนา

($\bar{X} = 3.84$) การมีส่วนร่วมในการบริหารงาน ($\bar{X} = 3.81$) และการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการบริหารงาน มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.67$) ตามลำดับ

2.1 ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามข้อมูลข่าวสาร โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.97$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สนทนากับบุคคลอื่น ๆ เกี่ยวกับการบริหารงานของเทศบาลตำบล อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.57$) รองลงมา ติดตามรับฟังหรืออ่านรายงานผลการดำเนินงานของเทศบาลตำบล ในรอบปีที่ผ่านมาอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.52$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ สนใจติดตามเกี่ยวกับโครงการ/กิจกรรมของเทศบาลตำบลในการพัฒนาท้องถิ่น อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.54$) ตามลำดับ

2.2 ด้านการมีส่วนร่วมการวางแผนการพัฒนา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.84$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีส่วนร่วมในการเสนอโครงการเพื่อบรรจุในแผนพัฒนาของเทศบาลตำบล อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.46$) รองลงมา มีส่วนร่วมริเริ่มเสนอโครงการเพื่อพัฒนาหมู่บ้าน/ชุมชน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.90$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ เข้าร่วมประชุมในการตัดสินใจและให้ความเห็นชอบในโครงการ/กิจกรรมของแผนพัฒนาตำบลของเทศบาลตำบล อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.54$) ตามลำดับ

2.3 ด้านการมีส่วนร่วมในการบริหารงาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.67$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ได้เข้าไปมีส่วนร่วมตรวจสอบการเบิกจ่ายของเทศบาลส่วนตำบล ว่าถูกต้องเป็นไปตามระเบียบของการเบิกจ่าย อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.80$) รองลงมา มีส่วนในการติดตามตรวจสอบการปฏิบัติงานและพฤติกรรมของพนักงานและเจ้าหน้าที่ของเทศบาลตำบล อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.75$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ได้เข้าร่วมในการตรวจสอบโครงการ/กิจกรรมของเทศบาลตำบล อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.52$) ตามลำดับ

2.4 ด้านการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการบริหารงานอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.94$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีส่วนในการติดตามตรวจสอบการปฏิบัติงานและพฤติกรรมของพนักงานและเจ้าหน้าที่ของเทศบาลตำบล อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.56$) รองลงมา ได้เข้าร่วมในการตรวจสอบโครงการ/กิจกรรมของเทศบาลตำบล อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.95$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้เข้าไปมีส่วนร่วมตรวจสอบการดำเนินการจัดซื้อ-จัดจ้างของเทศบาลตำบลตามขั้นตอน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.53$) ตามลำดับ

3. การมีส่วนร่วมในการบริหารงานทั้ง 4 ข้อ เปรียบเทียบตามเพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา และอาชีพที่แตกต่างกันนั้นค่า Sig ที่ได้มากกว่า 0.05 การติดตามข้อมูลข่าวสาร การวางแผนการพัฒนา การบริหารงาน และการตรวจสอบการบริหารงาน ไม่แตกต่างกัน ($p > .05$)

อภิปรายผล

1. ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารงานของเทศบาลตำบลบะยาว อำเภอวังสามหมอ จังหวัดอุดรธานี โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า การมีส่วนร่วมในการติดตามข้อมูลข่าวสาร มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ การมีส่วนร่วมในการวางแผนการพัฒนา การมีส่วนร่วมในการบริหารงาน และการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการบริหารงาน ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับ นัฐติยา ปัญญา (2556) ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์การบริหาร

ส่วนตำบล อำเภอเมืองน่าน จังหวัดน่าน ผลการศึกษาพบว่าประชาชนมีส่วนร่วมต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเมืองน่าน จังหวัดน่าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านที่มีระดับมาก คือด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผนและการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบและประเมินผล ด้านที่มีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลางคือ ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานโครงการ/กิจกรรม ตามลำดับ

1.1 ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามข้อมูลข่าวสาร โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากที่สุด คือ การสนทนากับบุคคลอื่น ๆ เกี่ยวกับการบริหารงานของเทศบาลตำบล ส่วนด้านอื่น ๆ มีส่วนร่วมในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับจินตนาช จันทรางกูร (2552) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหาร งานขององค์การบริหารส่วนตำบล: กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลสนามจันทร์ อำเภอบ้านโพธิ์ จังหวัดฉะเชิงเทรา ผลการศึกษาวิจัย พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบลสนามจันทร์ ด้านการติดตามข้อมูลข่าวสาร ด้านการวางแผนพัฒนา ด้านการบริหารงาน มีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง และด้านการตรวจสอบบริหารงาน มีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อย ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบลสนามจันทร์ จากการศึกษา พบว่า อายุ สถานภาพ การศึกษา อาชีพ รายได้จำนวนครั้งของการใช้บริการ และเรื่องที่มาใช้บริการ เป็นปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบลสนามจันทร์ ส่วนเพศพบว่า ไม่เป็นปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบลสนามจันทร์องค์การบริหารส่วนตำบลควรมีการพัฒนาศักยภาพการบริหารจัดการภายในองค์กรโดยให้ความสำคัญกับการตรวจสอบการบริหารงานจากภาคประชาชนในท้องถิ่นมากยิ่งขึ้น รวมถึงมีการให้ความรู้ ความเข้าใจในเรื่องการปกครองท้องถิ่น และอำนาจหน้าที่ต่าง ๆ ขององค์การบริหารส่วนตำบล และต้องจัดให้มีกิจกรรมส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล

1.2 ด้านการมีส่วนร่วมการวางแผนการพัฒนา โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่ามีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากที่สุด คือ ท่านมีส่วนร่วมในการเสนอโครงการเพื่อบรรจุในแผนพัฒนาของเทศบาลตำบล และท่านมีส่วนร่วมริเริ่มเสนอโครงการเพื่อพัฒนาหมู่บ้าน/ชุมชนของท่าน ส่วนด้านอื่น ๆ มีส่วนร่วมในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับปวีณา วีรยางกูร (2554) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น: กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลอ้อมเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ผลการศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์อยู่ในระดับปานกลาง ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม อยู่ในระดับน้อย ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลอยู่ในระดับมาก

1.3 ด้านการมีส่วนร่วมในการบริหารงาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ท่านได้เข้าไปมีส่วนร่วมตรวจสอบการเบิกจ่ายของเทศบาลส่วนตำบลว่าถูกต้องเป็นไปตามระเบียบของการเบิกจ่าย อยู่ในระดับมาก รองลงมา ท่านมีส่วนในการติดตามตรวจสอบการปฏิบัติงานและพฤติกรรมของพนักงานและเจ้าหน้าที่ของเทศบาลตำบล อยู่ในระดับมาก และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ท่านได้เข้าร่วมในการตรวจสอบโครงการ/กิจกรรมของเทศบาลตำบล อยู่ในระดับมาก

ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับภวันตรี สุเกตต์ (2556) ทำการวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานของเทศบาลตำบลท่าวังผา อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน ผลการศึกษาพบว่า “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานของเทศบาลตำบลท่าวังผา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานของเทศบาลตำบลท่าวังผา ด้านการตัดสินใจ, ด้านการดำเนินงาน, ด้านการประเมินผล, ด้านผลประโยชน์ อยู่ในระดับมาก

1.4 ด้านการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการบริหารงานอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ท่านมีส่วนร่วมในการติดตามตรวจสอบการปฏิบัติงานและพฤติกรรมของพนักงานและเจ้าหน้าที่ของเทศบาลตำบลอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนด้านอื่น ๆ การมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องอนุชา เทียมพูล (2550) ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมในการบริหารงานพัฒนาท้องถิ่นของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลตาพระยา อำเภอตาพระยา จังหวัดสระแก้ว ผลการศึกษาพบว่าการมีส่วนร่วมในการบริหารงานพัฒนาท้องถิ่นของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลตาพระยา อำเภอตาพระยา จังหวัดสระแก้ว โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านที่มีส่วนร่วมมากที่สุด คือด้านการประชุม รองลงมาคือด้านการตัดสินใจ และด้านการดำเนินงาน โดยในด้านการประชุม ประชาชนเคยอภิปราย หรือแสดงความคิดเห็นในที่ประชุม กรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล โดยในด้านการตัดสินใจประชาชนเคยร่วมเป็นกรรมการ หรือร่วมคัดเลือกผู้แทนประชาคม เป็นคณะกรรมการพัฒนาตำบลเพื่อจัดทำแผนพัฒนาตำบล และในด้านการดำเนินงานประชาชนออกแรงงาน บริจาคเงิน สิ่งของช่วยเหลือองค์การบริหารส่วนตำบล

2. ประชาชนโดยรวมและรายด้าน จำแนกตามเพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา และอาชีพที่แตกต่างกัน พบว่ามีส่วนร่วมในการบริหารงานของเทศบาลตำบลบะยาว อำเภอวังสามหมอ จังหวัดอุดรธานี แตกต่างกัน ($p > .05$) ซึ่งสอดคล้องกับ ดาริกา ดวงกลาง (2554) ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีต่อการบริหารงานเทศบาลเมืองแสนสุข ตำบลแสนสุข อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี ผลการศึกษาพบว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีต่อการบริหารงานเทศบาลเมืองแสนสุข พบว่าภาพรวมการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก โดยการมีส่วนร่วมด้านการรับผลประโยชน์ และด้านการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านการวางแผนและการติดตามประเมินผลอยู่ในระดับน้อย การมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีต่อการบริหารงานเทศบาลเมืองแสนสุข ตำบลแสนสุขอำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี จำแนกตามตัวแปรด้านเพศ ระดับการศึกษาสูงสุด และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนไม่แตกต่างกัน แต่ตัวแปรด้านอายุ และอาชีพหลักที่ต่างกันส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีต่อการบริหารงานเทศบาลเมืองแสนสุขแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

1. เทศบาลควรเปิดโอกาสให้องค์กรภาคประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารกิจการต่าง ๆ ภายใต้กรอบของกฎหมาย โดยควรเริ่มต้นตั้งแต่การวางแผนงบประมาณ การดำเนินงาน และติดตามตรวจสอบ ทั้งนี้เพื่อความโปร่งใสและประโยชน์ของประชาชนในพื้นที่

2. เทศบาลต้องประกาศข้อมูลสาธารณะโดยเฉพาะอย่างยิ่ง งบประมาณและแผน/โครงการพัฒนาให้ประชาชนทราบอย่างทั่วถึง โดยผ่านสื่อลักษณะต่าง ๆ เช่น ป้ายประกาศ หอกระจายข่าว หนังสือพิมพ์ท้องถิ่น วิทยุชุมชน และ/หรือการประชุมชี้แจง

3. ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการปรับปรุงระบบการบริหารงานและการพัฒนา
งานของเทศบาลให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะเพื่อการศึกษาครั้งต่อไป

1. ควรทำการศึกษาการมีส่วนร่วมขององค์กรอื่น ๆ ในเขตพื้นที่รับผิดชอบเพื่อเปรียบเทียบการมี
ส่วนร่วม และหาวิธีดำเนินงานที่จะได้รับความร่วมมือจากองค์กรต่าง ๆ ทุกภาคส่วนในชุมชน เพื่อพัฒนาชุมชน
ต่อไป

2. ควรมีการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน และองค์กรต่าง ๆ เพื่อหาแนวทาง
ในการพัฒนาความร่วมมือในการดำเนินงานของหน่วยงานให้มากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- จินดาบุษ จันทรางกูล. (2552). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล :
กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลสนามจันทร์ อำเภอบ้านโพธิ์ จังหวัดฉะเชิงเทรา* (วิทยานิพนธ์
รัฐศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ณรงค์ วาริชล. (2551). *การมีส่วนร่วมของกรรมการชุมชนในการพัฒนาเทศบาลสู่เมืองน่าอยู่ กรณีศึกษา
เทศบาลตำบลบางพระ* (วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต). วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ
มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ดาริกา ดวงกลาง. (2554). *การมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีต่อการบริหารงานเทศบาลเมืองแสนสุข ตำบลแสน
สุข อำเภอมือ จังหวัดชลบุรี* (วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ธนวัฒน์ คาสีตานนท์. (2550). *การมีส่วนร่วมของกรรมการชุมชนในการพัฒนาท้องถิ่น เทศบาลเมืองคูคต
จังหวัดปทุมธานี* (วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.
- นัฐติยา ปัญญา. (2556). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลป้อม
อำเภอมือ จังหวัดน่าน* (วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต). วิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม.
- นิมิตร สุขแยง. (2549). *การมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีต่อการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบล :
กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลแม่แก้ว อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่* (การค้นคว้าแบบอิสระ
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). *การวิจัยเบื้องต้น*. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ประชุม สุวดีดี. (2551). *การตลาดในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว*. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยเพื่อพัฒนา
การท่องเที่ยวไทย.
- ประพันธ์พงศ์ ชินพงษ์. (2551). *อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว*. ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์
ในพระบรมราชูปถัมภ์.
- ปรีดา เจษฎารางกูล. (2550). *การมีส่วนร่วมของกรรมการชุมชนในการพัฒนาชุมชนในเขต เทศบาลเมืองคูคต
อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี* (วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

- ปวีณา วีรยางกูร. (2554). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น: กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลอ้อมเกร็ด อำเภอปากเกร็ดจังหวัดนนทบุรี (วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- พรธณี กิจเจริญทรัพย์ดี. (2550). การมีส่วนร่วมด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของคณะกรรมการพัฒนาสตรี (กพสม.): ศึกษาเฉพาะในเขตพื้นที่จังหวัดชลบุรี (ปัญหาพิเศษรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต). วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ภวันตรี สุกตฤ. (2556). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานของเทศบาลตำบลท่าวังผา อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน.
- มณฑล จันทร์แจ่มใส. (2551). ปัจจัยการสื่อสารการตลาดที่มีการเลือกสถานที่ท่องเที่ยวกรณีศึกษา: เกาะมุก จังหวัดตรัง (วิทยานิพนธ์สถาปัตยกรรมศาสตรมหาบัณฑิต). สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.
- สมนึก ภัททิยธนี. (2546). การวัดผลการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 4. กานสินธุ์ ประสานการพิมพ์.
- สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. (2544). การวิจัยและประเมินโครงการ. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ภาพพิมพ์.
- สุธี วรประดิษฐ์. (2553). การมีส่วนร่วมของชุมชนงานสารสนเทศสำนักงานส่งเสริม การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดตราด: สำนักงาน การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดตราด. ตราด: สำนักงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดตราด.
- อนุชา เทียมพูล. (2550). การมีส่วนร่วมในการบริหารงานพัฒนาท้องถิ่นของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลตาพระยา อำเภอตาพระยา จังหวัดสระแก้ว (ปัญหาพิเศษรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต). วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- อรทัย ก๊กผล. (2552). คู่คิด คู่มือการมีส่วนร่วมของประชาชนสำหรับนักบริหารท้องถิ่น. นนทบุรี: สถาบันพระปกเกล้า.
- Yamane, T. (1967). *Statistics: An Introductory Analysis*. 2nd Edition. New York: Harper and Row.